

ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงวิชาชีพและสภาพแวดล้อมทางจิตสังคม กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรคประชารักษ์ นครสวรรค์

ศุคกัญญา ปานเจริญ พย.ม.*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงวิชาชีพ และสภาพแวดล้อมทางจิตสังคมต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรคประชารักษ์ นครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2550 ภาคเรียนที่ 2 ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 รวม 217 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อวัดระดับค่านิยมเชิงวิชาชีพ สภาพแวดล้อมทางจิตสังคม และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา ของ ครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76, .80 และ .73 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย และทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 5
2. นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมเชิงวิชาชีพโดยรวม อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.08, S.D. = .27$) และสภาพแวดล้อมทางจิตสังคมของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.20, S.D. = .45$)
3. ค่านิยมเชิงวิชาชีพ และสภาพแวดล้อมทางจิตสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .56, p < .01; r = .52, p < .01$ ตามลำดับ)

จากผลการศึกษาดังกล่าว สถาบันการศึกษาจึงควรเสริมสร้างกลไกและกำหนดแผนกิจกรรม เพื่อพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์แก่นักศึกษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการส่งเสริมให้มีเยาวชนต้นแบบที่ดีในการดำเนินชีวิตประจำวัน อีกทั้งควรจะมีวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อหารูปแบบในการพัฒนาระดับการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมแก่นักศึกษาพยาบาล

คำสำคัญ: ค่านิยมเชิงวิชาชีพ สภาพแวดล้อมทางจิตสังคม เหตุผลเชิงจริยธรรม

*พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรคประชารักษ์ นครสวรรค์

The Relationships between Professional Nursing Value and Psychosocial Environment with Moral Reasoning among Nursing Students at Boromarajonani College of Nursing, Sawanpracharak Nakhonsawan

Sudkanya Pancharean MNS.*

Abstract

This descriptive research were to investigate the relationships between professional nursing value, psychosocial environment with moral reasoning of nursing students in Boromarajonani College of Nursing, Sawanpracharak Nakhonsawan. The samples consisted of 217 nursing students from the second, third and fourth year baccalaureate nursing students in 2007 at Boromarajonani College of Nursing, Sawanpracharak Nakhonsawan. Data were collected by using questionnaires to measure the level of professional nursing value, psychosocial environment and moral reasoning. Reliability of the questionnaires determined by Cronbach's alpha coefficient was .76, .80 and .73. Data were analyzed by using percentages, means, standard deviations and Peason's product moment correlation coefficients. The results were as follow :

1. The moral reasoning of nursing students was in level 5.
2. The professional nursing value and psychosocial environment were in high level ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = .27; $\bar{x} = 4.20$, S.D. = .45)
3. There were positive significant relationships between professional nursing value, psychosocial environment and moral reasoning of nursing students ($r = .56$, $p < .01$; $r = .52$, $p < .01$).

Therefore, according to the research outcomes, the college of nursing should reinforce mechanisms and action plans to develop nursing students to enable them to analyze and to enchant them to adopt good models for behaving and require field work to develop or seek patterns of enhancing moral reasoning among nursing students.

Key words : professional nursing value, psychosocial environment, moral reasoning

* Register Nurse Boromarajonani College of Nursing, Sawanpracharak Nakhonsawan

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาที่ถูกคาดหวังในเรื่องจริยธรรมมากวิชาหนึ่ง เนื่องจากที่พยาบาลต้องปฏิบัติหน้าที่โดยตรงต่อบุคคลที่อยู่ในความทุกข์ ไม่ว่าจะเป็นผู้ป่วย ญาติพี่น้อง บุคคล เหล่านั้น นอกจากต้องการได้รับการบำบัดรักษาอาการของโรค แล้วยังต้องการความอบอุ่นทางจิตใจ ต้องการความเข้าใจ และได้รับการยอมรับจากพยาบาล ในฐานะที่เป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าและศักดิ์ศรี แต่ในสภาพความเป็นจริงมักปรากฏให้เห็นเสมอคือเกิดความขัดแย้งระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วยและญาติ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น หากวิเคราะห์ให้ละเอียดแล้วพบว่า อาจมีสาเหตุมาจากความคาดหวังของสังคมที่มีต่อพยาบาลค่อนข้างสูง เมื่อพยาบาลปฏิบัติไม่ได้ตามที่คาดหวังก็เกิดความขุ่นเคือง และอีกสาเหตุหนึ่งที่สำคัญคือ พยาบาลบางคนละเลยต่อเรื่องของจริยธรรม ขาดความเข้าใจในหน้าที่และปรัชญาของวิชาชีพมุ่งปฏิบัติงาน และละเลยต่อการเอื้ออาทรอันอบอุ่น (warm caring) การปฏิบัติงานของพยาบาลที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะต้องอาศัยคุณค่าของการปฏิบัติงานทางด้านวิทยาศาสตร์ควบคู่กับความเมตตากรุณาอันเป็นคุณค่าทางจริยธรรม ดังนั้นเป้าหมายในการจัดการศึกษาพยาบาลที่สำคัญคือ การหล่อหลอมคุณลักษณะสำคัญในนักศึกษาพยาบาล ให้มีความเจริญงอกงามทางปัญญาพร้อมที่จะปฏิบัติการพยาบาล โดยมีจริยธรรมเป็นฐานที่สำคัญยิ่ง¹

สถาบันทางการศึกษา ถือเป็นสถาบันหนึ่งที่มีบทบาท หน้าที่สำคัญยิ่งในการปลูกฝังจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยผ่านทางกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดี มีสุข ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในด้านการศึกษาวิชาชีพนั้น การแสดงออกทางด้านจริยธรรมมักจะพบแฝงไว้

ในกระบวนการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบหลัก ส่วนองค์ประกอบรอง ได้แก่ สภาพครอบครัว และสภาพสังคม เป็นต้น เพราะการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์นั้นซึ่งรวมถึงการพัฒนาทางจริยธรรมนั้น ควรคำนึงถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอกด้วยเพราะพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์นั้นมีปฏิสัมพันธ์กันไม่สามารถแยกออกจากกันได้ นอกจากนี้การพัฒนา ค่านิยมเชิงวิชาชีพ ถือเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษาทางการพยาบาล หลักสูตรจึงต้องเน้นย้ำการพัฒนา ค่านิยมจริยธรรมให้เป็นค่านิยมเชิงวิชาชีพจริงเกิดผลจริง เพราะโคลเบอร์ก² อธิบายว่า ขั้นตอนพัฒนาการในระดับที่นักศึกษาควรเป็นนั้นเน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกสมควรที่จะปฏิบัติตาม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิของบุคคล ก่อนที่จะใช้เป็นมาตรฐานทางจริยธรรม ได้ใช้ความคิดและเหตุผลเปรียบเทียบว่า สิ่งไหนผิดและสิ่งไหนถูก ในขั้นนี้การ “ถูก” และ “ผิด” ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคล แม้ว่าจะเห็นความสำคัญของสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างบุคคล แต่เปิดให้มีการแก้ไข โดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น การที่บุคคลจะเลือกทำหรือไม่ทำสิ่งใดนั้น มีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ เขามีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับใด เขามีความสามารถในการเลือกตัดสินใจด้วยตนเองผ่านการประเมินของตนเอง เข็มขุ่นเพียงใด และเขาอยู่ในสภาพแวดล้อมภาวะที่จะต้องตัดสินใจแบบใด สังคมและวัฒนธรรมหรือตัวแบบจริงในสังคมจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จัดเป็นบริบทหรือเงื่อนไขแวดล้อมที่สำคัญในการแสดงออกของบุคคล³ สืบเนื่องจากศาสตร์การพยาบาลเป็นศาสตร์เกี่ยวกับมนุษย์ (Human Science) วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ เพื่อให้การดูแลสุขภาพของมนุษย์ ดังนั้นการจัดการศึกษาพยาบาล จึงมีเป้าหมายเพื่อเตรียมพยาบาลให้มี

ความสามารถในการปฏิบัติพยาบาล เพื่อ “การดูแลมนุษย์” (Human Care) ให้มีสุขภาพดี ในลักษณะที่แตกต่างจากวัตถุประสงค์ของ ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกระบวนการดูแลและหว่างพยาบาล กับผู้ช่วยกับกระบวนการดูแลระหว่างผู้สอน ผู้เรียนแล้ว จุดเน้นของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน กับผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอนที่ใหม่แนวคิด การดูแลอย่างเอื้ออาทรเป็นฐาน จะมุ่งการดูแลความเป็นบุคคลหรือความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนแต่ละคน ด้วยการช่วยเหลือบุคคลเกิดคุณภาพไปพร้อมกับการเรียนรู้ด้านสาระความรู้ทักษะวิชาชีพ โดยมุ่งหวังให้คุณภาพที่เกิดขึ้นส่งผลสืบเนื่องต่อไปยังผู้ช่วย ผู้เรียนให้การดูแลความเป็นมนุษย์ของผู้ป่วยแก้ไขปัญหาสุขภาพของผู้ป่วยในสาขาภาวะปกติ ดังนั้นในกระบวนการเรียนการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ให้นักศึกษามีความสามารถในการดูแลเพื่อนมนุษย์ที่มีสถานภาพเป็นผู้ป่วย เพื่อให้เขาถึงความรู้สึกและจิตวิญญาณความเป็นมนุษย์ของกันและกัน โดยมีและการศึกษาภาคปฏิบัติจำเป็นต้องเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การคิดอย่างใคร่ครวญการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ ในขณะที่ฝึกปฏิบัติงานโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดและใคร่ครวญ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยง ซึ่งหมายถึงขอบเขตการรับรู้ของผู้เรียนจะขยายกว้างขึ้น ผู้สอนคัดเลือก ประสบการณ์หรือกิจกรรมที่จะช่วยให้ ผู้เรียนมีโอกาสสัมผัส และเรียนรู้วัฒนธรรมการทำงานในสถานการณ์จริง ตลอดจนได้สัมผัสถึงอารมณ์ ความรู้สึกและวิถีแก้ปัญหา เงื่อนไข ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อความเจ็บป่วยและการแก้ปัญหาซึ่งจะทำให้มองเห็น ความซับซ้อนของชีวิตจริง และเชื่อมโยงความคล้ายคลึง และความแตกต่างเขาดูกันซึ่งจะเป็นการขยายความคิด ความรู้ และการรับรู้ ซึ่งถือว่าการจัดสถานแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแก่นักศึกษา

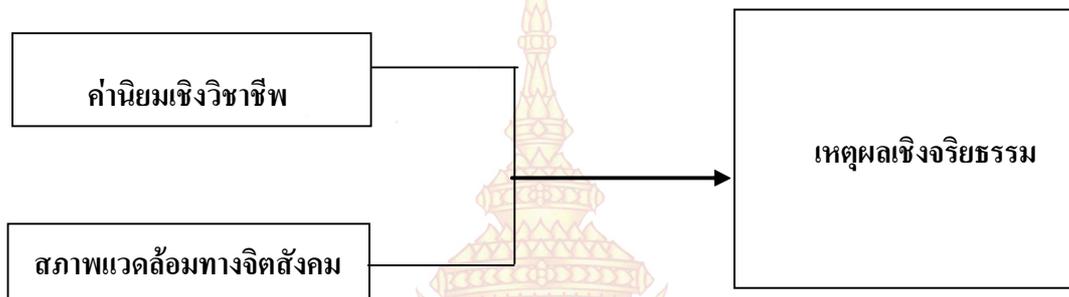
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ เป็นสถาบันในระดับอุดมศึกษา ทำหน้าที่ผลิตพยาบาลออกไปปรับใช้สังคม เป็นผู้ให้บริการการดูแลรักษาผู้ป่วย นักศึกษาพยาบาล จึงควรได้รับการพัฒนา ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ดี และมีคุณธรรมสูง การศึกษามีไม่เพียงแต่พัฒนาความฉลาดทางดานสติปัญญาของนักศึกษาให้สูงขึ้นเท่านั้น การศึกษายังต้องพัฒนาทางดานจิตใจคือ ส่งเสริมค่านิยมเชิงวิชาชีพของนักศึกษา ตลอดจนพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงวิชาชีพ และสภาพแวดล้อมทางจิตสังคมกับการ ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรม ของนักศึกษาพยาบาลต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในงานวิจัยนี้จะนำเสนอเนื้อหาองค์ประกอบและระดับของจริยธรรมตามแนวคิดของ โคลเบอร์ก² ซึ่งถือเป็นนักจิตวิทยาเชิงจริยธรรม ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ (Levels) แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้น (Stages) ดังนั้น พัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมีทั้งหมด 6 ขั้น โคลเบอร์ก² อธิบายว่า ขั้นพัฒนาการในระดับที่นักศึกษา ควรเป็น นั้น เน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกสมควรที่จะปฏิบัติตาม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิของบุคคลก่อนที่จะใช้เป็นมาตรฐานทางจริยธรรม ได้ใช้ความคิดและเหตุผลเปรียบเทียบว่า สิ่งไหนผิดและสิ่งไหนถูก ในขั้นนี้ การ “ถูก” และ “ผิด” ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคล แม้ว่าจะเห็นความสำคัญของสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างบุคคล

แต่เปิด ให้มีการแก้ไข โดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น การที่บุคคลจะเลือกทำหรือ ไม่ทำสิ่งใดนั้น มีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ เขามีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับใด เขามีความสามารถในการเลือกตัดสินใจด้วยตนเอง ผ่านการประเมินของตนเองเขมขุ่นเพียงใด และเขาอยู่ในสภาพแวดล้อมภาวะที่จะต้องตัดสินใจแบบใด สังคมและวัฒนธรรมหรือตัวแบบจริงในสังคม

จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จัดเป็นบริบทหรือเงื่อนไขแวดล้อมที่สำคัญ ในการแสดงออกของบุคคล ดังนั้นถ้าปลูกฝังให้นักศึกษามีค่านิยมเชิงวิชาชีพ รวมถึงจัดสิ่งแวดล้อมในสถาบันการศึกษาเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านจริยธรรมย่อมส่งผลให้นักศึกษามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่เหมาะสม ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรคประชารักษ์ นครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงวิชาชีพ และสภาพแวดล้อมทางจิตสังคมกับการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมของ นักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรคประชารักษ์ นครสวรรค์

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงวิชาชีพ และสภาพแวดล้อม ทางจิตสังคมกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรคประชารักษ์ นครสวรรค์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบถึงระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร และสภาพแวดล้อมทางจิตสังคม ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจริยธรรมให้แก่นักศึกษา

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรคประชารักษ์ นครสวรรค์ ปีการศึกษา 2550 ภาคเรียนที่ 2 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 195 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 113 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 166 คน รวมประชากรทั้งหมด 474 คน

ขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตร Taro Yamane กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 ใ้ค้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 217 คน และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิแบบใช้สัดส่วน (proportional stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยด้านนักศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลเป็นแบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับระดับชั้นปี จำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดค่านิยมเชิงวิชาชีพเป็นแบบสอบถามของปณิศา สงวัฒนายุทธ⁴ จำนวน 20 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรา ประเมินค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยบ้าง รู้สึกเฉยๆ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง การแปลผลคะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ มีช่วงคะแนน 1.00-2.33 ระดับปานกลาง มีช่วงคะแนน 2.34-3.66 ระดับสูง มีช่วงคะแนน 3.67-5.00

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางจิตสังคม เป็นแบบสอบถามของปณิศา สงวัฒนายุทธ⁴ จำนวน 8 ข้อ ข้อคำถามเป็นดานบวกทั้งหมด ลักษณะแบบสอบถามเป็นลักษณะมาตรา ประเมินค่า 5 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ และต้องปรับปรุง การแปลผลคะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ มีช่วงคะแนน 1.00-2.33 ระดับปานกลาง มีช่วงคะแนน 2.34-3.66 ระดับสูง มีช่วงคะแนน 3.67-5.00

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล แบ่งเป็น 3 ระดับ (Levels) แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ชั้น (Stages) รวมทั้งหมด 6 ชั้นเป็นแบบสอบถามของปณิศา

สงวัฒนายุทธ⁴ ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ ในแต่ละข้อ ประกอบด้วย 6 ตัวเลือก ในแต่ละข้อ โดยไม่เรียงตามระดับขั้นพัฒนาทางจริยธรรม ของ โคลเบอร์ก⁶ 6 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 คือ ผู้ที่ใดคะแนนอยู่ระหว่าง 12-21 คะแนน

ขั้นที่ 2 คือ ผู้ที่ใดคะแนนอยู่ระหว่าง 22-31 คะแนน

ขั้นที่ 3 คือ ผู้ที่ใดคะแนนอยู่ระหว่าง 32-41 คะแนน

ขั้นที่ 4 คือ ผู้ที่ใดคะแนนอยู่ระหว่าง 42-51 คะแนน

ขั้นที่ 5 คือ ผู้ที่ใดคะแนนอยู่ระหว่าง 52-61 คะแนน

ขั้นที่ 6 คือ ผู้ที่ใดคะแนนอยู่ระหว่าง 62-72 คะแนน

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งฉบับได้รับการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบแก้ไข แล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความตรงด้านเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำแบบสอบถามวัดค่านิยมเชิงวิชาชีพ แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางจิตสังคม และแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .76, .80 และ .73 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยทำหน้าที่สื่อสารถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรคประชารักษ์ นครสวรรค์ เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการของ

วิทยาลัยพยาบาลแล้ว ผู้วิจัยยึดหลักการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัยด้วยความสมัครใจ โดยมีการเซ็นใบยินยอมในการเข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยเข้าไปแนะนำตัวเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย อธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจ หลังจากนั้นเมื่อกลุ่มอนุญาตผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบโดยไม่จำกัดเวลารวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ ได้รับแบบสอบถามคืน 198 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.24

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล และด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับค่านิยมเชิงวิชาชีพ และสภาพแวดล้อมทางจิตสังคม การไขเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ จำแนกเป็นรายขอรายคน และโดยรวม

3. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงวิชาชีพ และสภาพแวดล้อมทางจิตสังคม ต่อการไขเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 93.40 อายุ 20 ปี ร้อยละ 33.80 โดยมีอายุเฉลี่ย 21.07 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.13 ส่วนใหญ่อยู่ในชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 43.40 เกรดเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 3.00-3.49 ร้อยละ 45.90

2. นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมเชิงวิชาชีพโดยรวม อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = .27) เมื่อพิจารณารายขอ พบว่า ในขอท่านเชื่อว่าพยาบาล ควรที่จะสร้างความเป็นวิชาชีพตามสิ่งที่ตนคิดว่า นั่นคือมาตรฐานของวิชาชีพ เช่น พยายามเสริมสร้างความสามารถในการประเมินปัญหาผู้ป่วย วางแผน และปฏิบัติการพยาบาลด้วย เป็นต้น มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = .51) ซึ่งอยู่ในระดับสูง รองลงมา คือ ท่านเชื่อว่าเมื่อผู้ป่วยอยู่ในระหว่างอันตราย พยาบาลจะต้องไม่ปฏิเสธการช่วยเหลือตามที่ระบุไว้ในกฎหมายการประกอบโรคศิลปะ เมื่อคุณสามารถช่วยเหลือได้ถึงแม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายระหว่างปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และในขอท่านเชื่อว่าพยาบาล ควรเข้าร่วมอบรมทางวิชาการ อยู่เสมอทั้งที่จัดขึ้นในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = .57; $\bar{x} = 4.56$, S.D. = .52 ตามลำดับ) ซึ่งอยู่ในระดับสูง ส่วนในขอท่านเชื่อว่าเป็นความรับผิดชอบของสมาคม วิชาชีพฝ่ายเดียว ในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ และความเป็นวิชาชีพที่สมบูรณ์มากกว่าเป็นความรับผิดชอบของตัวพยาบาล มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.50$, S.D. = 1.22) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

3. คะแนนเฉลี่ยของสภาพแวดล้อมทางจิตสังคมของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = .45) เมื่อพิจารณารายขอพบว่าทุกขอมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยขอที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีในการคิดแก้ปัญหาต่างๆ ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = .60) รองลงมาคือ นักศึกษามีความรับผิดชอบ ในงานที่ได้รับมอบหมาย และในขออาจารย์มีการจัดการเรียนการสอน ที่ฝึกให้มีการคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = .60; $\bar{x} = 4.25$, S.D. = .66 ตามลำดับ) ส่วนคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการให้รางวัลการประกาศชื่นชม นักศึกษาที่มีความประพฤติดี มีคุณธรรม ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = .88)

ซึ่งอยู่ในระดับสูง

4. นักศึกษาพยาบาลมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับขั้นที่ 5 มากที่สุด จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 63.90 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 4 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 26 รองลงมามีนักศึกษาศึกษาพยาบาลมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับขั้นที่ 6 จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับขั้นที่ 4 จำนวน 16 คน

คิดเป็นร้อยละ 8.60

5. ค่านิยมเชิงวิชาชีพ และสภาพแวดล้อมทางจิตสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .16, p < .05$; $r = .32, p < .01$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละของระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลจำแนกตามชั้นปี และโดยรวม

ระดับชั้นปี	ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม					
	ขั้น 4		ขั้น 5		ขั้น 6	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2	6	3.20	48	26.00	22	11.90
3	4	2.20	22	11.90	7	3.70
4	6	3.20	48	26.00	22	11.90
รวม	16	8.60	118	63.90	51	27.50

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างค่านิยมเชิงวิชาชีพ และสภาพแวดล้อมทางจิตสังคม ต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
	การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ค่านิยมเชิงวิชาชีพ	.16*
สภาพแวดล้อมทางจิตสังคม	.32**

* P < .05, **p < .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับชั้นที่ 5 มากที่สุดในทุกชั้นปี (ตารางที่ 2) แสดงว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูง อธิบายได้ว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นไป ตามหลักการทำตามข้อตกลงของสังคมและค่านิยมสัญญา โดยมีพฤติกรรมที่ถูกต้องเป็นไปตามค่านิยมส่วนตัวผสมผสาน กับมาตรฐานการยอมรับจากสังคมถือว่ากฎเกณฑ์ต่างๆ อาจเปลี่ยนแปลงได้ โดยพิจารณาถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นส่วนใหญ่ พบในบุคคลที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป สอดคล้องกับการศึกษาของประสาร ศรีพงษ์เพ็ลด์⁴ ที่ศึกษาเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับชั้นที่ 5 และการศึกษาของปีทมา ทองสม⁶ ที่ศึกษาการใช้เหตุผลทางจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์กอยู่ในชั้นที่ 5 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 5 เป็นขั้นที่บุคคลจะเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ละเมิดสิทธิของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับตนเองได้ เคารพตนเองสามารถใหรางวัลและ ลงโทษตนเองได้ เช่น เกิดความละอายใจหรือภาคภูมิใจในการกระทำของตนเอง การยอมรับจากสังคม มีพฤติกรรมที่ถูกต้องเป็นไปตามค่านิยมส่วนตัวผสมผสาน กับมาตรฐานการยอมรับจากสังคม ถือว่ากฎเกณฑ์ต่างๆ อาจเปลี่ยนแปลงได้โดยพิจารณาถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเนื่องจากลักษณะเฉพาะ ของวิชาชีพของพยาบาลซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ และต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ มีความแตกต่างกันใหม่ในแต่ละบุคคล ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ค่านิยม ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมตามมาตรฐานของวิชาชีพ

ค่านิยมเชิงวิชาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำ กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ($r = .16, p < .05$) แสดงว่า นักศึกษาที่มีค่านิยมเชิงวิชาชีพสูงจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ดี ตรงข้ามกับนักศึกษาที่มีค่านิยมเชิงวิชาชีพต่ำจะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ไม่ดี ซึ่งค่านิยมเชิงวิชาชีพจะสามารถสร้างแรงใจ และกำหนดแนวทางในการตัดสินใจเลือกที่จะปฏิบัติได้ และทำให้เกิดการยอมรับคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้น และมีจิตสำนึกในสิ่งที่มีค่าและปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม⁷ ซึ่งผลให้นักศึกษามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ดีตามไปด้วย ดังนั้นค่านิยมเชิงวิชาชีพจึงมีความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของปานิสรา ส่งวัฒนายุทธ⁴ ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตรและสภาพแวดล้อมทางจิตสังคมต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ค่านิยมเชิงวิชาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำ กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล

สภาพแวดล้อมทางจิตสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล ($r = .32, p < .01$) แสดงว่า สภาพแวดล้อมทางจิตสังคมที่อยู่ในระดับดีจะทำให้ นักศึกษา พยาบาลมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมดี สอดคล้องกับการศึกษาของปานิสรา ส่งวัฒนายุทธ⁴ ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตรและสภาพแวดล้อมทางจิตสังคมต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี พบว่า สภาพแวดล้อมทางจิตสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล อธิบายได้ว่า สภาพแวดล้อมทางจิตสังคม ได้แก่ สังคมที่นักศึกษาอยู่ มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการให้เหตุผลต่อการกระทำที่เหมาะสม ร่วมกับ

อาจารย์มีการจัดการเรียนการสอนที่ฝึกให้มีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลในระดับสูง และอาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ทำให้นักศึกษาได้มีการฝึกคิดอย่างมีเหตุผลส่งผลต่อกระบวนการคิดการตัดสินใจของนักศึกษา นอกจากนี้ นักศึกษาพยาบาลต้องอยู่ในหอพักของวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะต้องอยู่รวมกันทั้งรุ่นพี่และรุ่นน้อง จึงเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมจากรุ่นพี่และเกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันมาก เห็นพฤติกรรมที่ตนเองรับรู้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม จากบุคคลที่อยู่รอบข้าง ทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ มากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเรียนการสอนในวิชาปฏิบัติ การพยาบาลควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการเรียนการสอนทุกรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ รวมทั้งมีการกำหนดมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีด้านค่านิยมเชิงวิชาชีพ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาค่านิยมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการรูปแบบ กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

1. ทศนีย์ นนทะสร และคณะ. พฤติกรรมการสอน และรูปแบบการสอนวิชาจริยศาสตร์สำหรับ พยาบาลของอาจารย์พยาบาล. วารสารการศึกษาพยาบาล, 2545; 13(2): 56-67.
2. Kohlbrg , L. Moral stages and Moralization : The Cognitive Developmental and Behavior. In Thomas ,L. (Ed), Moral Development and Behavior. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1976.

3. ปทีป เมธาคณวุฒิ. การพัฒนารูปแบบหลักสูตรการเรียนและการสอนสาขาคอมพิวเตอร์ศาสตร์ที่บูรณาการจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์. รายงานการวิจัย. นำเสนอในการประชุมวิชาการสมาคมสถาบันการศึกษา ชั้นอุดมแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทย, 2543.
4. ปาณิสรา ส่งวัฒนายุทธ. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตรและสภาพแวดล้อมทางจิตสังคมต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี. รายงานการวิจัยวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าเพชรบุรี, 2548.
5. ประสาร ศรีพงษ์ผลิต. เปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทาลัยมหาสารคาม, 2548.
6. ปัทมา ทองสม. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา บัณฑิตมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
7. รัชนี สีนะสนธิ . ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพ ค่านิยมต่อวิชาชีพ กับการปฏิบัติกรพยาบาลของพยาบาล เพื่อพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ งานผู้ป่วยในโรงพยาบาลทั่วไปเขต 2. รายงานวิจัย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี, 2543.